

Forslag til endringer i opplæringsloven og friskoleloven (Plikt til å tilby intensiv opplæring og plikt til flerfaglig samarbeid)

Høringsvar fra Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO)

2. Plikt til å tilby intensiv opplæring på 1. – 4. trinn

NAFO stiller spørsmål ved nødvendigheten av lovendringsforslaget og ser en risiko for at minoritetsspråklige elever med dette forslaget ikke får den opplæringen de kan ha krav på. I likhet med KS frykter NAFO at de negative konsekvensene av en lovendring vil være større enn de eventuelle positive effektene. **NAFO støtter derfor ikke forslaget.**

Tidlig innsats ivaretas i gjeldende lovverk

NAFO ser positivt på departementets innstilling til tidlig innsats og iverksetting av tiltak med en gang det er behov. Det er også positivt at skolen og skoleeier har en tettere oppfølging av den enkelte elev. NAFO mener imidlertid at kommunens plikt til å sette inn tidlige tiltak allerede er tilstrekkelig ivaretatt gjennom prinsippet om tilpasset opplæring og tidlig innsats i gjeldende lovverk.

For mange uklarheter

Fra departementets side beskrives lovforslaget som et forsøk på å konkretisere prinsippet tilpasset opplæring. NAFO mener imidlertid forslaget inneholder mange uklarheter og reiser spørsmål om hva som menes med å «henge etter», hvem som skal vurdere hvilke elever som skal motta intensiv opplæring og hvem som skal gi den intensive opplæringen? Hva menes med «intensiv opplæring» og hvem vurderer hvor lenge intensiv opplæring skal foregå? Videre er NAFO usikre på hvilke konsekvenser en slik lovendring vil få for minoritetsspråklige elever.

Sammenhengen med § 2.8

NAFO savner en presisering av hvordan lovforslaget skal sees i sammenheng med § 2.8 om særskilt språkopplæring for minoritetsspråklige elever. Minoritetsspråklige elever med svake norskerferdigheter er en gruppe som står i fare for å «henge etter» i lesing, skrivning og regning. Denne gruppen er ikke nevnt i lovforslaget. Det er derimot elever som står i fare for å utvikle lese- og skrivevansker. I mange tilfeller kan det være vanskelig å avgjøre hva som er tidlige tegn på lese- og skrivevansker og hva som skyldes at norskerferdighetene ikke er godt nok utviklet. Det kan også være vanskelig å få tilstrekkelig utbytte av matematikundervisningen dersom den foregår på et språk eleven ikke har tilstrekkelige ferdigheter i. NAFO ser ved dette lovforslaget en risiko for at det settes inn tiltak på feil grunnlag.

Skolen har plikt til å kartlegge minoritetsspråklige elevers kunnskap i norsk før et vedtak om særskilt språkopplæring fattes. Det nevnte forslaget må ikke føre til at slik kartlegging nedprioriteres til fordel for generell kartlegging før tiltak om intensiv opplæring.

Risiko for økt kartlegging og rapportering

Selv om det nye lovforslaget ikke innebærer en plikt til å kartlegge, ser NAFO en risiko for økt kartlegging blant de aller minste barna på skolen. Vi kan vanskelig se hvordan skolen skal kunne avgjøre hvem som skal ha intensiv opplæring uten noen form for kartlegging. Og hvordan skal det kunne føres tilsyn med at opplæringsloven blir fulgt på dette punktet uten at det medfører økt krav til rapportering?

Nødvendig kompetanse

Høringsnotatet legger til grunn stor grad av faglig skjønn fra skolens side i vurderingen av hvem som skal få «intensiv opplæring». NAFO mener derfor det er nødvendig å presisere at skolen og lærerne må ha nødvendig kompetanse i å vurdere hva elever har behov for. Det bør legges noen føringer for undervisningspersonalets kompetanse slik at innholdet i tiltak er i tråd med elevenes behov. Det bør stilles krav til at skolen har kompetanse innen norsk som andrespråk.

Foreldrene må involveres

NAFO er kritiske til at det ikke stilles krav til samtykke fra foreldrene før det iverksettes intensiv opplæring. Ifølge lovforslaget skal elever kunne tas ut av undervisningen i kortere eller lengre perioder. Foreldrene bør være med i en slik vurdering av hva som er til det beste for deres barn.

Stasjonsbasert undervisning

I høringsnotatet trekkes stasjonsbasert undervisning fram som et eksempel på intensiv opplæring. En mye brukt modell for intensiv leseopplæring i Norge de siste årene er TIEY (Tidlig Innsats Early Years). Det er imidlertid usikkert hva slags læringseffekt denne formen for stasjonsbasert undervisning har for svake lesere med norsk som andrespråk. Se for eksempel Palm og Stokke (2013)¹

3. Plikt til flerfaglig samarbeid

Det er viktig at skolen samarbeider med andre instanser som angår den enkelte elev. NAFO tolker forslaget slik at det er en plikt for skolen å legge til rette for samarbeidet og ta initiativ slik slikt samarbeid. **NAFO støtter lovforslaget.**

¹ <https://oda.hioa.no/nb/component/jcar/item/early-years-literacy-program-en-modell-for-grunnleggende-lese-og-skriveopplaering-i-flerspraklige-klasserom>